

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1939

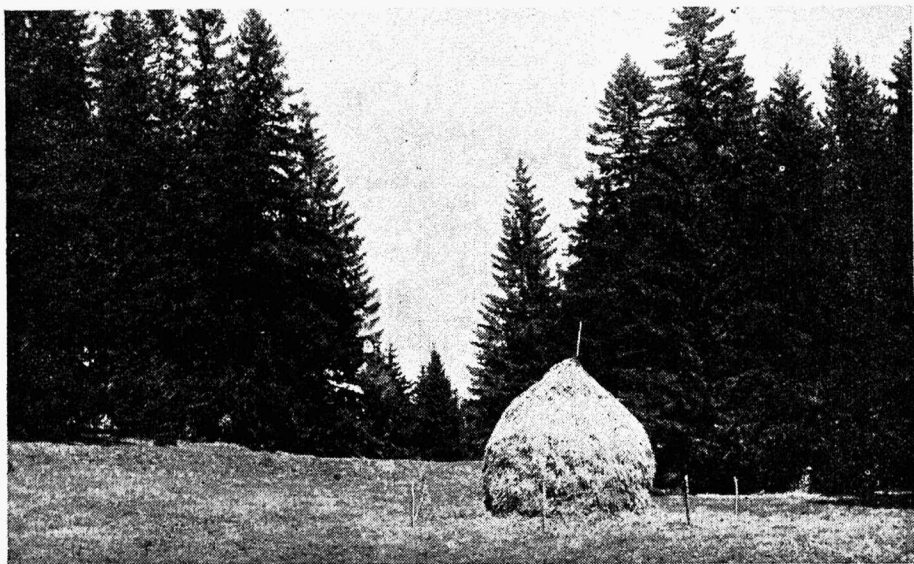
VII aastakäik

Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 9

September

„Härrasnoored“.

Juba mõni aasta on kuulda kaebusi osa noorsoo vaimlise taseme languse üle. Maal kõneldakse joomise, laaberdamise ja ulakuste suurenemisest, linna „kraadepoiste“ kultuuri tõusust. Sõna „kraadepoiss“ on haritud seltskonnas kahtlemata sõimusõnaks. Kuid need, kellesse see puutub, ise seda sõna ei tunnusta. Nemad tunnevad end „härrasmeestena“ ja nende tung on olla „härrasnoorteks“.

Mis on „kraadepoiss“ ehk „härrasnoor“?

Linnas enamkäidavatel tänavatel ja tantsulokaalides paistavad silma aeglaselt edasi-tagasi liikuvad nooredmehed, kelle ülikonnad on silmatorkavalt moodsa löikega, riidevärvus võimalikult hele, kehahoiak sirge nagu tantsukursustel, kaelaside viimase moekarje järele. Peas on hele kaabu, mida kantakse ühel küljel ja mis on järele aimatud filminäitlejate omadele. Kui tõstetakse kübarat, näed selle all hästi siledaks kammitud ja õlitatud juukseid. Käes on heledad kindad ja jalutuskepp monogrammiga. See peab olema „härrasmehe“ tüüp viimase moekarje järele. Samasugused „härrasnoored“ tahavad olla ka tütarlapsed — nad peavad olema ikka viimase moe järgi rietatud.

„Härrasnoored“ tunnevad end maailma keskpunktiks. Üleolevalt suhtutakse vanadesse, samuti üleolevalt ka seltskonna arvamustesse. Kui tutvuneda nendega lähemalt, torkab silma vaimsete huvide täielik puudumine. Toidetakse end alaväärtuslikust lugemismaterjalist ja kollasest kirjandusest. Kogunemiskohaks on kino ja tantsulokaal. Puuduvad kõrgemad huvid ja arusaamine rahvusest. See on sõna tõsisel mõttes „rahvusvaheline“ seltskond. Valitseb põlgus lihtsa inimese vastu. Kõik, kelle juures on tunda maahõngu, on nende silmis „maakas“ (seda-sama, mis endisel ajal „mats“).

„Härrasnoori“ iseloomustab veel nende iseäralik keel ja peenutsemine jutus. Nad peavad vahet pidamata lobisema, nalja heitma ja mõttetult mulisema. Tarvitatakse algsõnu nagu „eks ju“, „eks ole“, „käre“, „ah sa issand“, aimatakse järele sõdurite kõneviisi ja lööksõnu. Häädamine on „härrasmehelikult“ peen. „Kraadepoiss“ peab tingimata vajalikuks lõbustada tütarlapsi. Aga nüipea kui suu lahti tehakse, ei ole sõnal sõlme ega jutul jatku — kuuled sõnade valingut nagu gramfonist või äratajakellast.

Kõigil „härrasnoortel“ on ühine üks joon — elu ülalpidamiseks tarvitavad nad palju raha. Sellepärast jaguneb ka „kraadepoisi“ tüüp mitmesse alaosadesse seltskonnakihtide järele, kuhu noor kuulub. Suure protsendi moodustavad algkoolist ellu astunud noored, kes kuuluvad kehvadesse ja keskmistele majanduslikkudesse ringidesse. Vanad pigistavad tööd kõigest jõust, et tunda rõõmu oma „härraspoistest“. Aga poisid mõtleavad vaid naudingutele. Seal on noori, kel ei ole mingit tööd, kes ei tahagi kuulda kindlast tööst. Osa on sunnitud siiski teenima, kuid kogu teenistus läheb ülikondadesse ja „peenes“ seltskonnas pealvee hoidmisesse. Sissetulekud ei tõuse nii kiiresti kui eluvajadused nõuavad. Meesnoored peavad otsima, kuidas saada lisasissetulekuid, ja naisnoored, kuidas leida endale ülalpidajaid. Meesnoored peavad ülal pidama kõiksugu sõbrannasid, kes kõik vajavad raha. Nii kaua läheb veel kuidagi, kui isa-ema hoolitsevad. Aga kui tuleb päris iseseisvalt elada ja ise elus läbi liüa, siis teenistuse võimalused enam ei vasta elutarvetele. Siis tehakse laenu, siis kasutatakse igat juhust raha käimapanemiseks. Kohusetunne ei ole ka kuigi suur. Sellepärast on see õnnetus, kui „kraade“ satub vastutavale kohale.

Osa „kraadepoisse“ pääseb keskkooli ja gümnaasiumi. Neid võib tunda vormimütsi liigsest viltukandmisest ja silmapaistvatest nahkkinnastest. Blaseerunud näoilmeiga liiguvad nad mööda tänavaid, nagu oleksid nad maailmas juba kõike näinud. Tänavatel laiutatakse end, lobisetakse ja mulisetakse. Kevadel ja sügisel kulutavad paljude „härrasnoorte“ vanemad koolivalitsuste ja ministeeriumi ukse kaebusega, mispärast kooli- ja klassiüksed nende lastele edasipääsemiseks liiga kitsad on.

Osa „härrasnoori“ jõuab ülikooli ja moodustab seal „kuldse nooruse“. See on võõrkeha õppivas noorsoos, sest tema mõtted keerlevad ikka ainult naudingute

Väike tüdruk.

Ei kuidagi keeldu kuule sa,
vaid lähed ja kehitad õlgu,
ja tuled siis katkise huulega,
ei emale vastust jää võlgu.

Sul ikka midagi haaravad käed,
ja pilgud kui sikusarved:
nad pusklevad kõike, mida näed,
ja aru teeb kiiresti arved.

Ei loe sa kooliraamatut,
ka piiblitoo murka pillud;
Kord tutistad öde saamatud,
säälсамas klaasist sul killud.

Ei isalgi lase teha tööd —
su küsimused kui orgid,
ja lauaski rohkem kilkad kui sööd
ja maad ning ilma torgid.

Ei lähe sa enne magama,
kui tuba on pahupidi,
ja tuleb siis ema pragama,
sul viskamiseks on padi.

Kes iganes sulle itsitas,
Sa sellele kargad harja, —
ja küllap kord hambad kui kutsikas
lööd elule sääremarja.

Jaan Kärner.

ja esinemise ümber. Nad kisuvad kaasa teisigi ja ülikoolist lahkuvad nad ilma ideaalideta. Nende pärast lähevad vanemate ettevõtted pankrotti ja nad koormavad talusid võlgadega. Kui jõuab „kraade“ ülikooli, siis algab tal tõeline elu põletamine koos tütarlastega. Kui „kraadel“ on veel mõni kroon raha taskus, siis on tema tavalised sõnad: „Mina maksan, teil ei tarvitse muret kanda!“ Kui saadakse kokku, siis kõneldakse eilsetest vägitükkidest. Näiteks: „Küll oli eile lõbus: sai haasitud, tantsitud ja kantust tehtud“. Hoobeldakse joomise kvantumiga: „Eile jõime kahe peale ainult viis pudelit konjakit. Küll istus hästi ja pähe põrmugi ei hakanud.“ Rahapunga paksusega hooplemisega käib kaasas suurepärase oskus raha laenata. Nad teevad seda lihtsalt virtuooslikult. „Härrasnoor“ tuleb tütarlastega lokaali, ainult mõni penn raha taskus, aga laud tellitakse suurepärase, ning enne kui lahkutakse, on ometi leidunud inimene, kes selle kõik välja maksab.

Ega neist palju ülikooli ei lõpeta. Ja kui viimaks on lahkutud ülikoolist seda lõpetamata, ilma kutseta, ilma teenistusega või mõne juhusliku teenistusega, siis kestab see „kuldse nooruse“ mängimine edasi. Mida kitsam elu, seda laiemad zhestid seltskonna ees. Kuule aga, kuidas kõneldakse: „Ah küll on see elu siiski ilus! Eile hommikul tulime Maksiga kõrtsist, keskmised tuurid peal. Käruksime voorimehele korvi õlut peale peaparandamiseks. Noh, nagu sa tead — Maks on ikka Maks ja suure zhestiga. Pargi ääres tulid meile vastu ehitustöölised. Peatasime voorimehe ja andsime igale mehele pudeli õlut. Aga Maks kärkis, et enne ei tohi pudelit suu juurest võtta, kui pudel tühi. No küll mehed pinnisid ja küll sai nalja. Ah küll on see elu ikka ilus!“ See on „kuldse nooruse“ Mooses ja prohvetid. Ja kui jõutakse esasse, mis nõuab vastutavat tööd, siis leiame kohtadelt inimesi, kelle varal eesti elu ja eesti kodu küll üles ei ehitata. Niisugused mehed annavad tänulikku materjali igasugusteks liikumisteks. Vaja vaid lubada suuri kohti ja ränka raha, ja siis on külluses käes uue aate kuulutajaid ja uue korra idealiste.

See on kurb pilt. Meie rahvas on väike ja sellestki läheb palju prakkmaterjaliks, mida elus ei saa kasutada ja mis kujuneb töötakistajaks isegi teistele. Kui mõtelda tulevastele aegadele, kui niisugused ollused pääsevad rohkem mõjule avalikus elus, siis hakkab õudne.

See on haigus, mis ei piirdu vaid poeglastega. See mõjutab ka tütarlapsi. Ka neile harjuvad külge säärased kombed ja nad omandavad niisugused ideaalid, mis ei ole kohased elule ega riikliku hoone ülesehitamisele. „Härrasnoorte kultuur” on nagu seen, mis tikub rahvuslikku organismi. „Härrasnoored” mõjutavad ka teisi ja kisuvad neid kaasa. Kui kõneldakse linna kultuuri mõjudest maale, siis ei tohi unustada ”kraadepoiste” kultuuri ja „härrasnoorte” ideaale. Peame elu nägema selge silmaga ja konstateerima kurbi tõsiasju.

M. R a u d,
koolide peainspektor.
(„U. E.”)

Kodanikud võiflusse tuleõnnetustega!

Algaval „Tulekaitse Nädalal” pöördume kõigi kodanike poole palvega: Aidake vähendada kahjutulesid! Tänavu suve jooksul on rohkem kahjutulesid olnud, kui varem mitme aasta jooksul. Varemalt pole Eestis juhtunud seesuguseid kohutavaid kahjutulesid kui tänavu. Kõik need suured tuleõnnetused, kus hävis miljonite kroonide eest suure vaeva ja tööga soetatud varasid, on lõõnud raskeid haavu meie rahvamajandusele.

Tules ei hukku mitte ainult varad, vaid tules ja tule läbi on surma saanud ka hulk inimesi, nende hulgas rohkesti lapsi. Tuleõnnetused on teinud nii suurt kahju, et siin ei või ükski enam jääda kõrvaltvaatajaks, vaid kõik on kohustatud kaasa aitama, et vältida kahjutulesid ja vähendada nende arvu.

Kahjutulede tekkimise põhjuste uurimised näitavad, et suurem osa kahjutulesid algab tulega hooletult ümberkäimisest või tuleõnnetuste vastu võitlemisest kehtivate määruste mittetäitmisest.

Meie pöördume kõikide poole: Aidake ära hoida kahjutulesid! Olge tulega alati ettevaatlikud! Ärge jätkke tuld järelvalveta!

Hoidke tulitikud seal, kust lapsed ja nõrgamõistuslikud neid kätte ei saa!

Tulitikud ei ole laste mänguasjad. Ärge jätkke kunagi väikseid lapsi üksinda järelvalveta koju!

Ärge visake tulitiku või sigareti otsa hoolimatult ükskõik kuhu, vaid kustutage see hoolega!

Hoolitsege, et tuleasemed, pliidid, lõõrid, korstnad oleksid alati korras! Hoolitsege, et korstnaid korralikult puhastataks!

Hoolitsege, et auru katelde ja isesõitjate sädemetepüüdjad oleksid alati korras! Olge rehepeksimisel ettevaatlikud tulega ja hoidke hädavajalikud kustutusabinõud alati käepärast!

Ärge suitsetage kuival ajal metsas! Ärge suitsetage seal, kus lähedusest on kergesti põlevaid esemeid!

Varustage oma majad ja hooned piksekaitsesega!

Tuldkaartvate laastu-, sindli-, roo- ja õlgkatuste asemele muretsege katused mittepõlevast materjalist: kivist, plekist, papist. Värvige sindli- ja laastukatused üle rootsi värviga, see teeb katused vähem tuldkaartvateks!

Istutage hoonete vahele lehtpuid, sellega takistate tekkida võiva tule levikut teiste hoonetele! Ehitage talude ümbrusse veetiike, et tulekustutustöid ei takistaks veepuudus!

Täitke kõik maksmapandud tulekaitse määrused täpselt! Valvake tuld! Kaitske oma lapsi! Kaitske oma kodu! Kaitske rahva vara tule eest! Aidake vähendada kahjutulesid!

Selle üleskutsesga pöördub kõigi kodanikkude poole „Tulekaitse Nädala” peakomitee nimel

Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liit.

Kuidas kasutada fänavust õunasaaki.

Tänavu on haruldaselt hea õunasaak. Sellest tingituna on õunte hinnad maal odavad ja õunu kasutatakse kohati vaid loomatoiduks. Ometi on õun oma meeldiva maitse tõttu heaks, vaheldust toovaks ja tervislikuks toiduks mitte ainult sügiskuudel vaid kogu aasta vältel. Sellepärast olgu iga perenaise hooleks leida võimalusi õunte säilitamiseks pikemaks ajaks. On loomulik, et suuremal määral kasutatakse õunte värskest säilitamist, kuna see on odavam ja väheaeganõudev säilitamisviis. Raskusi teeb kohati vaid hoiuruumide küsimus. Värskest säilitamiseks saame kasutada ainult ilusaid ja terveid talveõunu või mõningaid kauem säiluvaid sügissorte.

Kuna toorelt saab alalhoida ainult esmajärgulisi saadusi, tuleb leida võimalusi ka vähemväärtuslike õunte, nagu varisenud, ussitanud, plekised jne., säilitamiseks. Selleks sobib hästi õunte kuivatamine. Õunte kuivatamisel võiks loobuda tülkast ja aeganõudvast tööst — koorimisest. Pealegi kaotavad õunad koorimisel oma maitsest ja toiteväärtusest.

Õunte tükeldamisel oleks hea tarvitada roostevaba terasest kööginuga, et õunad ei muutuks mustaks. Samuti peaks koorimis- ja tükeldamistööd teostama kiirelt, nii et valmislõigatud õunatükid ei seisaks enne kuivatamist kaua õhu käes, mille tagajärjel nad tumedaks tõmbuvad. Lubamatu on ilusama värvuse saamiseks asetada õunatükid nõrga äädika ehk soola lahuses. Nii jäävad nad küll heledamad, kuid kaotavad oma maitset ja ei kuiva kiiresti. Samuti ei ole otstarbekohane õunalõike liig õhukesi teha, kuna nad siis kuivavad liialt tuimaks. Tavaliselt tükeldatakse õunad neljaks. Kuivatamiseks kasutame hapumaid õunu.

Kuivatada võime väljas õhukäes, pliidil, praeahjus, leivaahjus ja viljakuivatistes. Viimane moodus on eriti sobiv rohkearvulise kuivatamise juures. Kuivatise plekk ja plaadid katta puhta paberiga, et õunad ei omandaks rooste maitset ega sinist värvust. Õunu asetada pannile ehk raamile võimalikult õhukeselt, et õunalõigud hästi ruttu kuivaks. Parajalt kuivanud õun on sitke ega murdu kergesti. Murdub

aga õun kergesti pooleks — on ta ülekuivatatud, hapraks muutunud ja maitse kaotanud. Samuti ei tohi kuivatatud õunalõigul pigistamisel vedelikku eralduda. Kuivatatud õunu tuleks hoida kinnises nõus, kuivas ja puhta õhuga ruumis. Heal õuna-aastal peaks õunu kuivatama alati suuremal hulgal varuks, et jätkuks neid ka ikaldusaastateks.

Õunamahla valmistamine.

Kohased on õunad ka mahla valmistamiseks, mida kasutame ka lahjendatult või mõningate lisanditega mitmesugusteks jookideks, suppideks, kissellideks, viimasel ajal maanaiste seltsidel on kasutada vastavad pressid, millega mahla õuntest kerge välja pressida. Nende puudumisel tuleb mahlasaamist kodusel viisil teostada, mis on küll võrdlemisi aegavõttev töö. Pestud ja puhastatud õunad purustatakse ja pressitakse mahl välja. Selgema mahla saamiseks filtreerida. Täidetakse pudelid, kuumutatakse ja suletakse kuumalt. Mida aeglasemalt mahla kurnatakse (riputatakse linase riidekotiga mahlanõu kohale), seda selgema mahla saame. Purustatud õunasegu, millest mahla ei nõrgu, võime kasutada lahjendatud mahla. Selle saamiseks lisame segule vett, laseme seista ja kurname uuesti. Lahjendatud mahl tuleb tarvitada esijärjekorras, kuna ta ei hoidu kaua.

Õunamahla võime saada ka keetmisel, kusjuures 1 kg õunte kohta võetakse 1—1,5 lt. vett, keedetakse õuntega pudruks ja jahtunult kurnatakse. Kurnatud mahl kuumendatakse keemiseni. Kuumendamisel võib lisada 1 lt. mahlale kuni 200 gr suhkrut ehk võimaluse korral mett, mis annab mahlale eriti hea maitse. Pudelid suletakse kuumalt õhukindlalt.

Õunapüree.

Heaks maitsevaks magustoiduks või magustoidu lisandiks ja salatiks on õunapüree. Ka on õunapüree tarvita mine magustoiduks väga kiirelt läbi viidav, mistõttu eriti sobiv siis kasutada, kui perenaisel vähe aega.

Püree valmistamiseks võetakse pestud ja puhastatud õunad, tükeldatakse

Nisu.

Violetilt pistad mullast pää,
septembri päikesesse vaadat.
Siis tuleb sinu üle jää,
sind uue kevadeni maatab.

Kui jõuab kevadega rääk,
sa oma võrsumise uhman
nii rohetad kui mündipuhmas.
Mis sest, et tuleb üksijääk.

Kuis lõhnab kuldne, küpse sai,
mis valgesse on piima kastet.
Veel võrsu nisuväli lai,
suur lemmik inimeste laste.

Kuis mesikollasena tiin
täis küpset nisu päiksen voogab!
Uus laine — puhas proteiin —
lõöb laine pääle raske hooga.

Lõukoera peksja avat suust
siis pikergusi pärle sajab.
Kõik nagu killud pruunist kuust,
mis lõikustaevasse end ajab.

Henrik Visnapuu.

ja keedetakse võimalikult vähese vee lisamisega pehmeks. Pudru surutakse läbi jõhvsööla ja täidetakse pudelisse. Pudelid kuumentatakse suuremas katlas heintes ehk paberisse mähitult 80° C juures 15 minutit. Pudelid korigitakse ja lakitakse. Nii jääb püree väga värskemaitseoline, kuna suhkruga keetmisel värsket maitset kaob. Tarvitamisel segatakse suhkrut maitse järele.

Õuna kompott.

Väga maitsevaks talviseks ja kevadiseks magustoiduks on õunakompott, mille valmistamiseks kasutame õige heamaitselisi, puhtaid õunu ja neid sorte, mis värskelt ei hoidu. Õunad pestakse, kooritakse ja tükeldatakse piki õuna lõikudeks. Lõigud asetatakse võimalikult tihedalt laiakaelalisse pudelisse piki sihiis. Suhkrulahus, milles võetud 1 lt vee kohta 200 gr suhkrut, valatakse üle õunte. Pudeleid kuumentatakse 80° C juures 20 minutit ja suletakse kuumalt. Säiluvad ka tsellofaaniga sidumisel (kahekordselt). Õunakompoti pudelist väljavõtmisel hoidutagu õunu purustamast.

Toorhoidis.

Kuna käesoleval sügisel on rohkesti ka pohli — peaks õunu pohladega või-

malikult palju kasutatama. Seda enam, et selle viisi juures ei vaja me õhukindlaid purke ja pudeleid, vaid selleks võib kasutada suuremaid klaas- ja savipurke. Pealegi on pohlad hea säilumisvõimega ja aitavad ka õunu säilitada. Sobivam selleks on pohla ja õunte toorhoidis. Selleks võetakse 1 kg pohlade kohta 2 kg õunu ja 200—400 gr suhkrut. Pohlad pestakse ja tahendatakse ning surutakse nuiaga katki kuni vedelik üle marjade tuleb (osa marju võib terveks jääda). Suhkur segatakse juurde ja hõõrutakse kuni suhkur sulanud. Täidetakse potti või purki vaheldamisi õunalõikudega või väikeste tervete õunttega, kusjuures alumine ja pealmine kiht on pohlad. Segu kaetakse tsellofaani või pergamendi rattaga, millele võib ka veidi suhkrut raputada. Purk seotakse. Tarvitakse peamiselt salatina, kuid ka magustoiduna ja lisandina selle valmistamise juures. Tarvitamisel võib soovi korral suhkrut juurde lisada.

Kõik loetletud õuntesäilitamisvõtted on eriti sobivad taluoludes, kuna nad ei nõua valmistamisel liigselt aega. Peale selle ei nõua nad valmistamisel palju suhkrut, mille tõttu nad on ka odavamad säilitamisviisid.

A. M.

Maanoorte mõttevahetuse nurk.

Ülesandeid kodukaunistamisel.

Palju on neid kodusid, mis seisavad lagedal põllul, millede ümbruses ei kasva ühtki puud ega pöösast, mis pakuks talvel varju tormide ja tuiskude eest ning suvel palavate päikese kiirte eest. Samuti on raskendatud ligipääs nendele kodudele, eriti kevadel ja sügisel, millal vihma järele teed põhjatuks muutuvad. Kui looduses on kurbus ja hallus, siis selle hallusega sulavadt kokku ka hooned, olles samuti luitunud ja ilmastiku mõju all tuhmunud.

Niisugused kodud ei suuda kõita ühtki elanikku. Nad ei loo võimalusi puhkamiseks ega tekita armastust kodu vastu. Kõik on külm ja jäine ning see jäisus poeb inimhinge — ollakse ükskõikne kodu vastu, jäetakse maha kodud ja asutakse elama linna või kuhugi mujale, kus elu lõbusam ja mugavam. Sarnane olukord viib meie rahva tähtsaima elukutse, põllumehe elukutse, hävimisele.

Maanoored, Teie astute oma vanemate asemele. Teie sammute edasi kitsal eluteel, läbi raskuste ja murede, mida elu toob. Teie pärandate kogu oma elutöö oma järeltulijatele. Teadke, et samas kodus, kus elate teie, kus elasid teie vanemad, saavad elama teie järelkäijad ja maitsevad seda töövilja, mida pärandate neile. Jätke oma tööst neile mälestus ilusa koduna, kus soojust ja päikest ning mille vastu püsib armastus.

Seda saavutate, kui aitate kaasa kodukaunistamistões, kui täidate oma kodus neli ülesannet: 1) korraldada kodu ümbruse; 2) korraldada sissesõiduteed; 3) korraldada õued ja 4) korraldada hoonete välisilmet. On vast raskusi ühe kui ka teise ülesande täitmisel, kuid kui pöördute oma vanemate poole abi saamiseks, siis ükski korralik isa ei keeldu küll abi andmast. Ta teeb seda heameelega, sest ta tunneb südames rõõmu oma laste tööst, kes nii abivalmid ning astuvad töö juurde julgelt ja kindlalt.

Esmajärjekorras tuleks korraldada koduümbrus. Koristada üleaurune koli, mis vedeleb hoonete ümbruses. Siin

leidub külluses teibaid, puutükke, kulu- nud ja katki läinud põllutööriistu, vana rauda ja palju muid asju mida enam ei kasutata. Kõik see korjata kokku, tarvitamiskõlbmatu hävitada, tarvita- miskõlblik paigutada sinna, kus sil- ma ei paista ja oleks kaitstud ilmas- tiku kahjustava mõju eest.

Koduümbruses ei või unustusse jätta puid, mis tõstavad nägusust, pakuvad kaitset tuulte ja tormide kui ka tuleõnnetuse korral ning milliseid on võimalik kasutada tarbepuuna. Vä- ga hästi sobivad siia lehtpuud, kuid tagasihoidlikum oldagu okaspuudega, mis jätvad koduümbrusse külma ilme. Kui viimaseid istutada, siis juba hoo- nete põhjapoolsesse külge ja hoonetest kaugemale — kaitseks külmade põhja- tuulte eest, Lehtpuudest sobivad kodu- ümbrusse istutamiseks kased, tammed, saared, vahtrad ja ka mõned pajud. Peale nende — viljapuud, kui vilja- puuaeda veel olemas ei ole. Viljapuud olgu iga talu aias, sest see pole kodu, kus puudub viljapuuaed, kust sügis- suvel ja sügisel saab õunu, pirne ja ploome; kus vabal ajal võib puhata ja kosutust leida.

Sissesõiduteed meie kodudesse on väga viletsas seisukorras. Nad on pori- sed ja tihti läbipääsmatud. Maanoored, teil jatkub jõudu nende korraldami- seks. Täitke kivide ja kruusaga teed kõrgemaks kui ümbruskonna põllupind, ning tarviduse korral lõigake kahele poole teed kraavid vee ärajuhtimiseks. Sissesõidutee algusse istutage kaks tamme ning kahele poole teed umbes 15 mtr. vahekaugustele võib istutada pärnad — *Tilia platyphylloides*, milli- seid pügamise teel kasvatada nägusa võraga. Noorte, istutatud puude juu- res tuleb valvata, et neid katki ei sõideta või ära ei murta.

Kolmandana seisavad meie õued korraldamata. Siin liiguvad elamu ümbruses loomad ja teevad mustust igale poole. Pole õues kohta, kuhu võid suvel vabal ajal puhkama heita, ilma et ei oleks kartust määrimiseks. Õu tuleb korraldada nii, et loomadel on oma ette elamine, et nad ei pääseks

elamu lähedusse. Selleks eraldamiseks sobib väga hästi madal aed. Elamu poolsesse külge istutada hekk, mille kõrgus ei ulatuks üle 1,5 mtr., milleks sobivad väga hästi magusõstra pöösad, enelad või mõned teised ilupöösaste liigid. Elamu esine plats muuta muruplatsiks, milles kruusatud teed. Sobivasse kohta asetada lipuvarras, kus võimsalt sinitaeva poole võib lehvida meie sini-must-valge lipp.

Kui olete korraldanud oma kodude ümbruse, õued ja sissesõiduteed, siis teadke, et ka hooned vajavad hoolitsetavat kätt. Ei ole see raamat kunagi korras, kus lehed sees määrdunud ja rebänenud, kuigi kaaned on nägusad. Samuti ei ole see kodu korras, kus koduümbruses kaovad puud, kus õued on korras ja puhtad, kuid hooned on

lagunenud, katused sammaldunud, seinad tuhmunud ja värvimata. Siin maanoored, olge abiks vanematele, aidake neid töös. Tehke korda hoonete välisilme. Kaotage katustelt sammal ja seinte tuhmunud ilme. Sellega, kui olete värvinud hoonete seinad ja katused, ei ole üksi nägusamaks muutunud hooned, vaid nende kestvusiga on pikenenud ja vähenenud ehituskulud.

Kui need ülesanded olete valinud oma tegevuskavva ja olete nad täitnud, siis teadke, et meie Eesti kodud on sarnased, kus võõrale näitamisel ei tarvitse kellelgi silmi maha lasta ja punastades lausuda, et see on minu kodu. Maanoored, rakenduge meie kodu kaunistamistööle ja viige suur töö lõpule meie riigi 25. aastapäevaks.

Aksel Muuga.

Pull ründab.

Katkend Pedro Krusteni romaanist „Vehklemõisa aednik“.

Siis nooremad hakkasid mängima viimast paari, tallasid magusalt lõhnavat õuekummelit. Tüdrukud jooksid kiljudes, pikad seelikud plaggisemas sääрте ümber. Vanadel oli huvitav neid vaadata. Aga äkki juhtus midagi, mis võttis kõikidelt mängutuju. Öhtuvaikus kajas maanteelt mehe ähvardavat mõirgamist. See oli kole hääl, mida tunti ja mida kardeti. See oli Rääts. Ta oli nähtavasti jälle kaklemistujus, ajas enese metsatagusest talust mõirgama väljakutsuvalt kogu mõisale. Tema häält kuuldes tüdrukud lasksid poiste käed lahti, mäng lakkas. Kuulati erutatult: kas Rääts läheb karjalauda tagant läbi, mõisast mööda või pöördub tülinorivalt siia.

Jaak pani oma piibu taskusse ja mõtles minna koju. Kuna aga Räätsa hääl kajas tema toa poolt, siis Jaak ei usaldanud hakata minema, kartes kohata vaenlast. Tal tekkis koguni arvamus, et Rääts oli tulnud tema pärast, mistõttu ta pidas targemaks jääda siia rahva sekka peitu.

Naised tõmbusid tubadesse, kiskudes lapsi kaasa. Mehed seisisid trobikondades uste lähedal, et Räätsa ilmudes minna kotta ja lükata ukсед riivi. Kellelgi polnud tahtmist temaga kakelda.

Varsti nähtigi Räätsa tulevat. Kõndis pereõuele, ei läinud mööda. Mõirakaraku oli mütsita, lühikesevõitu juuksed harjastena otsaesisel, nagu lai ja pruun, villane sall kaelas, muidu aga vestiväel.

Tema kohale tulles pereõu oli tühi. Trepil istus vaid vana karjane, pruun allaripneyate äärtega kaap peas, valkjaks pleekunud vest punamustaruudulisel pluusil. Tema polnud kiskuja, ta arvas, seda märkääb Räätski, et temasugusest nirust pole vastast, niru jäetakse rahule.

Kuid Rääts tuli tema nina alla ja kärkis;

„Anna mu mullikas kätte!“

„Mis andja mina olen“, vastas vanamees, taibates, et see külalehm, kes oli karjaaias, kuulub Räätsale. Seepärast ta ütles:

„Mine härra juurde, mis sa minu ees palja peaga seisad.“

Rääts võttis karjase rinnust kinni, tõstis ta seisma, küsides kõva häälega:

„Oled sa vähese kuulmisega või ei mõista sa eesti keelt — too mu mullikas välja!“

Kui vanamees sai tõmmata hinge tagasi, ta kostis:

„Saks pole mulle seda luba annud, et ma võiks sult trahviraha vastu võtta — mine aga ta enda jutule.“

Rääts ütles ähvardavalt:

„Mina saksa kummardama ei lähe. Kui mullikat siia ei too, löön su vastu seina nagu konna!“

„Toon, toon“, ütles vanamees äkki nobedalt nõusolevana, rutates karjaaeda. Rääts jäi pereõuele põrnitsema akendele, kust vahiti välja. Jaak oli kupja toas, tema oma nägu akna lähedusse ei viinud, hoidudes tahapoole. Ta kartis, et Rääts märkab teda, tungib majja. Kuid eemal seistes nägi ta ometi seda, mis sündis õue videvikus. Karjaaiast jooksis esile mustavalgekirju loom, see polnud Räätsa mullikas. See oli mõisa pull „Roland“, kes oli läinud nii tigidaks, et teda ei lastud enam karjamaale, peeti kinni laudas. Lauta ta jäeti pärast seda, kui ta tahtis kaevelda surnuks sõiduhobuseid. Härra sõitis linnast, tõlla ees neli musta, maantee põrisemas hobuste kapjade all nagu sõjatrumm. Aga „Roland“ seisis teel, laud punaste silmade ees, seisis varitsevalt nagu pime mõrtsukas. Kuulates huvitatuna lähenevat mürinat, tõmbas tatiste sõorme-tega luuravalt õhuhaisu, nii et tolmu tõusis maanteelt. Kui tõld jõudis lähedale, surus „Roland“ pea rindu ja läks rüsinale peale. Selle kuriteo pärast pull pandi kinni, seisis lauda hämaruses ahelas nagu mõrvar Siberis. Ta oli valmis võtma härragi mao maha, mis ta siis pidi hoolima Räätsast. Seda enam, et tal nüüd ei olnud lauda silme ees, nägi hästi mehe kogu, kuhu joosta sarvedega sisse.

Toasviibijad arvasid, et nüüd Rääts katsub põgeneda, jookseb palgi-virna otsa, mujale pole minna. Nõudis oma mullikat, vaata, missuguse mullika karjane talle nüüd kaela saatis! Aga Rääts ei pagenud. Vaatas üksisilmi pullile, kes nüüd tuli mõirates peale. Rääts seisis paigal, viimasel hetkel hüppas kõrvale. „Rolandi“ uhke tormijooks läks tolmates tühja. Pull pöördus ja ründas uuesti. Mõisarahvas arvas, nüüd Räätsa soolikad auravad mööda õue, kes ta raipe siit ära koristab? Naised pöörasid silmad kõrvale, nende süda ei kannatanud seda näha.

„Valmis!“ ütles kubjas hõiskega, nähes Räätsa komistavat kápuli. „Tule veel inimesi peletama, va elajas, nüüd su käimised on käidud!“

Aga veel ei olnud. Rääts tõusis jalule, kohe imekärmosti kargas. Pani käed sarvede külge ja, mis ta seal tegi, sellest ei saadud aru, kuid äkki pull prantsatas küljeli, kukkus röögatades, nii et tallid kajasid.

Laudas.

Viis paari silmi vaatab vastu,
kui praotan laudaukse, et
neid vaatama saaks sisse astu,
kel kaelakeeks on teraskett.

Viis paari sarvi sihiv üles
kui odaotsi vahedaid —
mu ujutab kui viiruk üle
hulk pehmeid pilke mahedaid.

Kuid sääl on sarvedeta pere,
kus laudanurk on hämaram —
suus igal hõikav ute-tere
ja jalus ligiruttav samm.

Kaht suurte jalgega noort utti
kui valgest lumest vormitud,
kaht sõnnipoissi — musta mutti —
mu poole kutsub hüplev rutt.

Ma ühest sulust kuulen ruigeid
kui ajaviitemuusikat —
need pigem sõbralikud muiged
kui näljast tõstet rusikad.

Artur Pihlapuu.

Räits aga seisis paigal liikumatult, nagu üllatatuna, et see nii hästi tema käes oli õnnestunud. „Roland“ ajas enese maast üles, ta taplus-tuju oli läinud, raputas pead ja jooksis karjaaeda tagasi.

Ka Räits ei mõiranud enam. Ei vaadanud akende poole, hakkas minema, vedades üht jalga imelikult järele. Ta oli saanud siiski hoobi pihta.

Ta läks ära.

Mõisa lauta jäi inisema igatsevalt külaloom.

Pärast Räitsa lahkumist mõisainimesed seisisid õuel, neil oli palju juttu. Nad vaatesid seda kohta, kus „Roland“ oli Räitsaga võidelnud. Maa oli sealt kohalt värskelt must. Kubjas tõmbas tikust tuld, vaatas, kas on näha verejälgi. Ei, seda ei olnud. Kuid küllap ta siiski niisuguse põraka sai, et ta magab maas mitu aega. Nii arvati ja usuti ise seda ahnelt. Ka Jaak oli nõus uskuma, minnes toa poole, et Räits jääb põdema, võib olla temast ei saagi enam tervet meest, muutub sääraseks sandiks, kes pole enam ohtlik. Eks ta olnud kangesti kahvatu, vaevalt vedas enese minema. Ehk jäi teine kuhugi põllu äärde maha, ei tõusegi sealt enam. Jaak seisatas toa nurga juures, kuulatas, kas kostab õhtu-vaikuses põldude vahelt tasast oigamist. Või minna koguni vaatama? Näeks teist eemal pikali mustendamas, süda läheks kergemaks, et vaenlasest lahti. Jaak sammuski väljavärava poole. See minek nõudis talt julgust, kuid ta läks siiski. Rääk tõmbas uduses kauguses oma lugu, muid hääli ei kostnud. Küla pool oli täiesti vaikne. Ei mõirga see mees enam, mõtles Jaak ja läks magama.

Arhitektuuris, luules seadus kehtiv,
et iga ehitis on ühtlasi ka ehtiv.

Johannes Barbarus.

Igasse talu esmaabi tulekustutusriistad.

Linnades ja tihedamini asustatud keskustes, kus tuletõrje hästi korraldatud ja kus tuletõrje asub võrdlemisi lähedal, saabub tuletõrje kahjutule korral võrdlemisi kiiresti kohale ning kustutab tule juba selle alguses, harva pääseb tuli levida suureks. Teistsugune on lugu maal, kus elamud ja talud asuvad üksksteisest kaugel, sagedasti metsade, soode, jõgede ja järvede taga. Tuletõrje asub kaugel ja tuletõrje appi kutsumiseks puuduvad telefonid, ehk asub telefon teises talus, mis paar või rohkem kilomeetrit eemal. Üldse võtab maal kahjutulest teatamine ja tuletõrje hälitamine aega ning kui tuletõrje asub kahjutule kohast kaugemal, siis tuletõrje kuidagi ei jõua kiiresti kohale ning harilikult on tuli juba nii suureks paisunud, et põlevat maja ei suudeta enam päästa ning tuleb piirduda ainult kõrvalhoonete ja naabermajade kaitsmisega.

Kuna lugu nii on, siis peaks iga üksik talu- ja majaanik mõtlema sellele, et mis siis teha, kui teda tabab tuleõnnetus. Tuleb muidugi hoolitseda kõigepealt selle eest, et tulekaitseabinõud oleksid täidetud täpselt. Tuleb alati meeles pidada, et parem on vältava tuld, kui lahtipääsenud tuld kustutada. Seepärast oldagu igas talus tullea äärmiselt ettevaatlik, ahjud, pliivid ja korstnad olgu alati korras ning tuld ärgu jäetagu ialgi valveta. Iga taluomanik muretsegu omale ühe eksemplari sundmäärust tulekaitse kohta (See on muuseas äratrükitud E. V. Tuletõrje Liidu poolt väljaantud raamatus „Tuletõrje õpik“, mille peaks tellima omale iga talu- ja majaanik. Raamat maksab ühes saatmisega ainult 29 senti). Tutvuge siis selle sundmäärusega ja tutvustage seda ka kõigile oma kodakondsetele ja perekonnaliikmetele. Püüdke täpselt täita selle määruse nõudeid ja siis ei pääsegi tuli teil lahti.

Kui aga sellegipärast peaks tuli lahti minema, siis tuleb see kohe alguses kustutada. Selleks muretsege omale esmaabi tulekustutusriistad. Tulekaitse sundmääruse paragrahv 24 järgi talu- ja majaanikud on kohustatud pidama oma majade juures kahjutule kustutamise tarvis: a) pange; b) veevaadi või tõrre vähemalt 10-ne pangelise; d)

pootshaagid, mille raudosa vähemalt 1 m pikk; e) raudkangi; g) kirve; h) 2 redelit (ühe 4 m pika ja teise kõrgema hoone katuse räästa ulatuseni) ja i) tugevajõulise helisignaali — loku-laua, signaalpasuna või muu kohaliku vallaomavalitsuse määramisel. Veel parem on, kui iga talu- ja majaanik muretseb hüdropuldi, mis alati vett täis ja seisab nähtavas kohas toas või esikus. Hüdropuldi käsitamise õppigu kõik talu- või majaanikud. Hüdropuldiga saab tuld kustutada iga algava kahjutule ja sellega on hõlbus kaitsta katuseid sädemete ja tuletungalde eest, kui peaks naabruses juhtuma kahjutuli. Hüdropuldiga saab töötada ka üks inimene, ühe käega pumpab, teise käega juhib juga, kuid parem töötamise viis on kolme inimesega, üks pumpab, teine juhib juga, kolmas kannab vett juurde. Korraldage harjutusi oma perega.

Kui juhtub tuli lahti pääsema, siis ärge kaotage pead, vaid võtke hüdropuldi ja kustutage sellega tuli. Kui pole hüdropuldi, võtke ämber veega ja visake vett põlevatele esemetele peale, nii et vesi kataks nad. Väiksemat tuld saab kustutada ka seega, kui visatakse tulele peale mõni kott, tekk või prent. Kui on põlema hakanud akna või ukse eesriided või muud rippuvad asjad, siis tõmmake need maha ja kustutage maas, trampige jalgadega tuli kustunuks.

Heaks esmaabi riistaks ja heaks kaitseriistaks sädemete ja lendtule vastu on ka kustutusluud, mille võib igaüks ise valmistada. Selleks võetakse pikk haraline luud või harilik luud ja mässitakse puu harud või luud mõne vana kotiga või muu riidetükiga üle. Lehtpuu luuda võib tarvitada ka ilma kotita. Kustutusluud kastetakse vette ja lüüakse märja luuaga tuli kustunuks. Kustutusluudi peaks igas talus olema mitu tükki. Kui naabruses on kahjutuli ja sädemed ning tuletunglad ähvardavad süüdata majapidamise hooned, siis iga majakatusese üks inimene, kustutusluud kätte ja sellega kustutada iga tulesäde ja tungal, mis langevad katusele. Hüdropuldiga kastke katused üleni märjaks, juhtides veejuga piki katuseharja. Kui talitate nii, siis pole

sädemed ja tuletunglad hädaohtlikud. Kui aga seesuguseid abinõusid ei võeta tarvitusele, siis süttivad hooned sädemete läbi kuni 500—600 meetrit eemal. Viimaste suurte kahjutulede juures kandusid sädemed veelgi kaugemale, mitme kilomeetri taha.

Esmaabi riistadega tuld kustutama hakates ärge siiski unustage kahjutulest teatamast naabritele ja tuletõrjele. Üks maja inimestest löögu lokulauda või puhugu alarmpasunat. Kui aga majas on telefon, siis teatatagu kohe telefoni teel tuletõrjele. Selleks olgu iga telefoni juures nähtavasse kohta märgitud tuletõrje telefoni number. Kui omal telefoni ei ole, siis saatke kiir-käskjalga lähema telefoni juurde. Kus

lähem telefon asub, see olgu teil alati teada. Senikaua kui saabub tuletõrje, piidke koduste tulekustutusabinõudega tule levikut takistada. Kui tuli on küskil ruumi sees, siis sulgege selle ruumi ukсед ning aknad, mõnikord tuli lämbubki, sest tuli ei põle, kui värsket õhku väljast juurde ei tule.

Iga talu ja üksikult asuva maja omanik asutagu oma kodune tulekustutussalk, muretsegu hüdropulte, valmistage kustutusluudi ja hoidke alati korras need kustutusabinõud, mida nõuab sundmäärus. Kui nii talitate, võite kustutada iga algava kahjutule ja alati kaitsta oma maja ning hooned sädemete eest.

Ainult julgesti tulele vastu!

Maanoorte väljapanekuid Tallinna näitusel.

Tänavusel Tallinna näitusel äratasid suurt huvi maanoorte väljapanekud. Esijärjekorras koondus tähelepanu diagrammile, mis näitas maanoorte liikumise arenemist viimastel aastatel. Diagrammi järgi oli meil organiseeritud maanoori 1935. aastal — 3266, 1936. a. — 7183, 1937. a. — 7785, 1938. a. — 10.603 ja 1939. a. — 13.350.

Lääne maanoortelt oli näitusel esitatud karjaurimise andmeid, mis koondatud ühte kausta.

Maanoorte vaimsest tegevusest pakusid teatud ülevaadet ringide omaaajakirjad, millest mõni oli päris huvitav. Näiteks Läänemaal asuva Jõgisoo maanoorterangi albumid „Vestevakk” ja Haanja maanoorte seinaleht „Haanja noor” näitasid toimetajate taibukust ja ringiliikmete püüdlikkust kaastöö loomisel. Ilukirjandusliku osa kõrval pole unustatud ka päevakohaseid artikleid, nagu „Gaas, sõja koledaim relv”, seinalehes „Haanja noor” jne.

Tulveti maanoored said omavalmistatud talumööbli eest kõrgema auhinna. Üldse pälvisid selle maanoorterangi väljapanekud kui ka ringi kuuluvate neidude töökus näitusel hindamist ja kiitust.

Et 1940. aasta kavatsetakse kuulutada tööriivastuse hoogtöö aastaks, siis sellelt alalt oli esitatud nii väljapanekuid kui ka nõudeid, millele prab

vastama eeskujulik tööriivastus. Peanõudeks on: tööriivas olgu odav, vastupidav, kergesti pestav, nägus ja ärgu takistagu tööliigutusi.

Kodumajanduslike väljapanekute all oli peaarõhk pandud piimapropagandale ja piima kasulike omaduste esiletõstmisele.

Viimaseil aastal on mõnede maanoorterangide poolt hakatud asutama kodukoha-muuseume, mis haaraksid kogu kohapealset elu minevikus ja olevikus. Selle eeskujuks on kodukohamuseum Haanjast. See on sisse seatud 1937. aastal surnud Haanja ärkamisaja ja kultuurtegelase Jaan Gutvei poolt. Siin on esitatud vanu ajalehti, kus leidub viipeid Haanja elu-olu kohta. Esimesed teated Haanjast leitud „Postimehe” 1903. aasta numbrites. Siis on esitatud veel mullast leitud esemeid ja esimesi mälestusi Munamäe turistidest aastast 1898.

Heinaseemnekasvatuse väljapanekuist selgub, et käesoleval aastal võttis kasvatuseksioonist osa 780 maanoort, kes rajasid juurde uusi heinaseemne-põlde 45 hektaari.

Kanakasvatuse hoogtööst võtab osa 1400 noort, kasvatades 25.000 tõukana.

Eriosa moodustasid piltlikud ülevaadet suvipäevadest, õppetegevusest jne.

Maanoorteringide tegevusest.

Vastseliina noortelaager kõverpeeglis.

Vaevalt on vaibunud Võidutule pidustuste kära ja haihtunud Võidutule suits — juba kostab hiigla kihinat ja kahinat, matkamadinat ja söidukite mürinat Vastseliina ümbruses, veidi enam kui vanasti suurtel rahvaste rändamistel — Vastseliina maanoored rühivad Misso laagrisse.

30. VI. õhtul. Lemmatsis Pulli-Järvesaarel asuvad laagri peastaabi telgid. Tähtsamad juhid ja tegelased on juba aegsasti kohal. Laagrivanem Evald Küppar on harjutanud tähtsat kõhatamist ja häälekõvendust juba mitu kuud, et üle poeletuhandelisele noorteperele väärikat kõnet pidada ja käsklusi jagada. Tema adjutant mesilaste assistent Jaan Sibul tiirleb telkide vahel kui väike kapral. Ta on igale laagrikohuselasele läkitanud telegrammi ja käskkirja, ja on tulivihane kui sisekorrast kinni ei peeta. Võimlemise ja kehakasvatuskultuuri juhid pr. Aasa ja hra Leo Liiskmaa annavad noortele esijoones mahvi ja rividriili lippudega kaunistatud väljakuil. Tõmbe- numbriks on murdmaa võidujooks ümber Pullijärve. Saabunud ja saabuvate ringide rühmade, salkade, tegelaste, aukülaliste ja teiste nimistute ja käskkirjade korraldava personaali juhtimine ja „Laagri ajalehe“ toimetamine on Enn Tuulingu tähtsamad toimin- gid.

Tähtsama ala — kõhukultuuri — eest hoolitseb aiandusassistent pr. Armilde Sibul, kes kõnnib saabuvate maanoorteringide vahel ringi, supikulpvõöl. Temale tõhusat abi pakuvad Misso diplomaadid põllumehed, Heino Tarroga eesotsas, kelle korraldusel on kohale veetud tosin nuumhärgi, sigu, jääri, hiigelladu leibu ühes igasuguse leiva- kõrvasega. Ka pipar, vürts, loorberilehed ja sool on kohal. Auravad väljakatlad rasvastlääkiva leemega ootavad saabuvaid.

1. VII. v a r a h o m i k u l. Auto- de karavan toob uusi tegelasi järjest juurde. Laagrivanema abi, noortevanem Arnold Tamberg harjutab tähtsa näoga õiget portfelli hoidmist — et varustada kogu laagritäit noori piiritu

ja vaibumatu entusiasmiga. Tema eriliseks kohustuseks on veel võistlejate vanuse kontrollimine hammaste, hääle ja teiste tunnuste järgi. Instruktor Enno Piir teatab tähtsa zhestiga, et tema Vastseliina laagrist osa ei võta — tal on tähtsamaidki toimetusi.

Õppevanem A. Tammesalu on Pullijärve ümbruse taimestiku samm- sammult läbi uurinud ja kavatseb pidada professorliku loengu taimede süs- temaatikast, heinaseemne aretusest, ja kanade vegetatiivsest paljundamisest. Temale assisteerivad rida tuntud tege- lasi — nagu Tabina mees Alfred Truija, kes on huvitatud küsimu- sest, kuidas ühest lehmast kolme leh- ma piima välja pigistada, siis veel kont- rollassistent Alla Sarapuu, kel on imeline anne — lehma silmist lugeda tema saagiandlikkust ja söödatarvet. Samuti kuulub kohalik sootehnik Au- gust Sokk — Preeksa-Saviojalt, kes oma hiigla soolahmakad on kuivenda- nud ja kultiveerinud ainsa käeviiega. Lõpuks veel kaks kanget aiandustege- last: vana veteraan Jaan Sibul, kes on laagrisse kaasa toonud 10 tikutopsi täit sitikaid, mardikaid ja kärsakaid, et neist kasulikke koduloomi kasvata- da, teiseks vastne magister Valter Oi- nas, kelle erialaks on aiasaaduste tu- rustamine ja teised majanduslikud kü- simused.

Autod aga vuravad ja toovad uusi jõude järjest juurde. Kogu Misso jär- vedevahelised metsad rõkkavad maika- vate salkade laulust, mis kõlab kaugele üle Setu ja Läti piiridegi.

Juba nädal varem oli kohal purase- risti vanem — Uue-Saaluse vesker Hugo Naniis, kellel kaasas määratu ladu arstimeid — palderjaani — süda- mepuperdamise vastu ja kampferi — võistlustes nõrkenuile.

1. VII. õhtul. Järvesaarel loidab hiigel lõkketuli, mis leegitseb lõkkeva- nema Suure Tolk'i ja tema abi Väikese Soesoo käeviipe kohaselt, muide, need kaks esitavad muidki naljanumbreid. Vägevalt kõlavad orkestrihelid kui muusikavana S. Aasa alustab omi käsklusi jõuliste trummilöökidega.

Mahedad ja südantsulatavad lõkke-
laulud võlub kuuldavale Vanemuise
õpilane Hiiesalu, oma nõiakepi tao-
lise taktikepi kaasabil.

2. VII. keskpäeval. Agedad
võistlused kõigil aladel korraga, nii et
kõrvaltvaatajal raske on kõiki korraga
jälgida. On kuulda vaid võistlejate rüh-
kimist ja vahekohtunikkude käsklusi.

2. VII. õhtul. Lakkamatute ovat-
sioonide kestel antakse diplom'd võist-
luste meistritele. Kui maakondlikke ega
üliriiklikke meistervõistlusi ei korral-
data — loetakse Misso, kui suurema
laagri meistrid Võrumaa ja Eesti meist-
riteks kuni järgmiste võistlusteni.

Suur kapral.

Mõtteid Kodavere-Alatskivi Maanoorte Ühenduse 6-nda töö- aasta künnisel.

Käesoleva aasta suvel möödus viis
aastat Kodavere-Alatskivi kihelkondli-
ku maanoorte ühenduse asutamisest,
missugune oganisatsioon oli esimesi
sellelaadilisi mandril.

Kuuludes nende kohalike noorte
sekka, kes ülalnimetatud noorte koon-
dise ellukutsumiseks jõudumööda kaa-
sa võttasid, paluksin meie maanoorte
esimeselt häälekandjalt „Maanoored“
luba, mõningate mõtete avaldamiseks
sel puhul.

Meie väikesel kodumaal on rohkesti
maakohiti, mis avaliku elu keskustist
võrdlemisi kaugel asuvad ja kus selle-
tõttu igasugused eluavaldused majan-
duslikul kui ka kultuurilisel alal teata-
val määral kannatavad. Niisuguste,
n. n. „kolgaste“ hulka kuuluvad ka
Kodavere ja Alatskivi kihelkonnad. Sel-
lele kihelkonnale on iseloomulik, et kel-
lel aga võimalused avanevad, need
püüavad sealt eemalduda, siirdudes
paremaile võimalusile vastu.

Siinkohal enese mõtteis lühikest üle-
vaadet tehes Kodavere-Alatskivi maa-
noorte ühenduse viie aastase vanuse
puhul, meelestuvad mõned inimesed,
kellede lahkumine sealt kohapealsete
noorte tööle suureks kaotuseks on ol-
nud. Märgin kõigepealt konsulente
V. R o o s'i ja M. J a m's'i, kes heade
kohapealsete olude tundjaina ümbrus-
konna põllupidajate üksmeelse poole-
hoiu osaliseks said ja veel rohkem
noorte poolt armastatud sõbrad ja nõu-
andjad olid. Aga elu viis neid pare-
mate töötajimuste juurde.

Meelestub veel üks auväärne kuju—
kohalik kooliõpetaja ja seltskonnatege-
lane J. M o i s a, kes ei viibi aga enam

meie seas. Õpilasena koolis ja hiljem
maanoorte töös kokkupuutel on jäänud
temast omapäraselt kallid mälestused.
Tagasihoidliku inimesena, ei millegagi
eriliselt silmatorkav, suutis ta oma
südameheadusega alati noori kaasa
tõmmata. Hiljem olen ikka leidnud
elus tõendusi ta õpetustele. Noorel in-
imesel sageli esineb olukordi, millal ta-
haksid end peita kõigi, ka iseenese eest.
Mäletan, kui Sa, kallis koolimees seda
pelgupaika oma enese südame kaudu
ka meile, noortele, avastasid!

Maanoorteringle üldised ülesanded
ja eesmärgid on püstitatud juba aastate
eest ja need on selged. Aga need kõik
ei ole praktilise iseloomuga. Koha-
pealsete inimeste hingelaad ja olud
nõuavad süvenemist ka neisse küsimus-
tesse, mis aitavad tõsta esikohale ini-
mese kui ülma väärtuse hindamist,
vaatamata igakord tema praktilisele
seisukohale elus. Põllumehe amet eriti
nõuab inimeselt suuri hingelisi väärtu-
si ja jõude, mis aitavad teda tasa-
kaalustada tema kutses, esinevais ras-
kusis, mida loodus temale sageli ette
veeretab.

Kodavere-Alatskivi noored on selle
lühikese aja jooksul jõudu mööda neid
ülesandeid täitnud. Nii mõnelgi alal
on nad esimeste seas.

Pidades kalliiks ja püüdes töötada
nende ülalnimetatud noorte heade sõp-
rade jälgedes, avaldame kõige pare-
mini oma tänu neile kõige selle eest,
mis nemad seal oma tööga meie ja
meie kodunurga heaks on korda saat-
nud. Head edu ja kordaminekut teie
tööle Kodavere-Alatskivi maanoored ka
tulevikus!

H. T.

Vastseliina Maanoortelaager õnnestus.

Meistervõistlused ja lõkkeõhtu kujunesid külastajaterohkeks.

Vastseliina Konvendi Maanoorteühenduse kahepäevane suvilaager Misso „Pugola” algkooli ümbruskonnas kujunes 1. ja 2. juulil eriti suureks. Üldise võitis laagritegevusest osa kõigist 11 ringist liikmeid 142 ja rohkel arvul külalisi eesotsas kohaliku konvendi esinaja vallavanem hr. Arvo Piltiga. Neli maanoorteringi oli kohale tulnud lippudega.

Laagrivanem A. Tamberg avas laupäeval kell 12 esimese maanoortelaagri ja selle järele algasid meistervõistlused. Võistlused vaheldusid teaduslikkude ettekannete, õpikäikude, rivi, võimlemise ja lõbustustega. Muusika eest hoolitsesid Tsäpsi ja Misso orkestrid. Tegevusalasid juhtisid gruppides erialalised isikud hr. õppevanema konsulent A. Tammesalu eestvõttel: taimekasvatus ja maaparandus — Aug. Sokk, loomakasvatus — kontr-assistent A. Sarapu, kanakasvatus — Karl Niilo, taimekaitse — aiandusassistent Jaan Sibul, naisriietuse ala — õp. A. Aasa, kodumajandus — aiandusassistent Arm. Sibul, meesvõimlemine — õp. L. Liiskmaa, naisvõimlemine — õp. A. Aasa.

Laagris toimuvatel võistlustel selgusid kuus meistrit järgmistel aladel: lüpsis — Valdur Tirul — Misso r., kraavikaevamises — Erich Soesoo — Vastseliina r., kartulikoormises — prl. Akuliina Ilves — Luhamaa ring, tüdrukutele 60 mtr. jooksus — Akuliina Ilves — Luhamaa, poistele 100 mtr. jooksus — Elmar Landt — Vana-Saaluse ja käsipallis Tsäpsi ringi meeskond Aio Lehesse juhatusel.

Laagri esimese päeva õhtul peale lipu langetamise oli järvesaares lõkkeõhtu lõkkevanem Paul Soesoo juhatusel, kus esineti ettekannetega.

Laagri lõpul võttis pikemalt sõna Põllutöökoja konvendi esinaja Arvo Pilt, kes andis hää hinnangu kahepäevalisele maanoorte laagri tööle ja üldisele maanoorte tööle Vastseliinas. Õppevanem A. Tammesalu, üldkorraldusvanem Jaan Sibul ja laagri vanem Arn. Tamberg pöördusid osavõtjaskonna poole südamliku tänuga, tunnustades laagri kordalainuks. Kohalviibijaid maanoortemeistreid austati eriliselt ja annetati kõigile liili. Laager lõppes riigihümniga. Laagri korralduses aitas eriti kaasa kohalik ringivanem koolijuhata K. Pärj ja samuti erialade juhid, kes tegid palju tööd: toitlusjuht pr. Arm. Sibul, majandusjuht Heino Tarro, sanitaarvanem Hugo Nanits ja muusika vanem A. Ots. Laagris ilmus ka paljundatult laagriajaleht „Vastseliina laagrisõnumed”.

Maanoorte õppelaager Urvastes.

1. ja 2. juulil toimusid Kanepi-Antsla konventide korraldusel Urvaste vallas, Ala-Kiisa talus maanoorte suvipäevad ja õppelaager, kuhu oli kogunenud maanoori kahe konvendi piirkonnast üle 60.

Õppelaager algas laup., 1. juulil kell 10 homm. Laagrivanemaks oli konsulent H. Polna, õppevanemaks konsulent M. Volt. Pärast laagri avamist algas majapidamisega tutvunemine, kus seletusi andis majaj. juhat. Vernik. Siis toimusid lüpsi demonstratsioonid talu karjalaudas, kus noortest õiget lüpsi demonstreerisid Õie Räst ja Harald Piir. Pärast lõunat toimusid mitmed loengud ja praktilised tööd aianduse ja karjanduse alalt.

*Mind ikka keegi justkui kutsuks, hõikaks,
mu kõrvu avatlus kui kauge lõikaks,
et soikund elu rutem, kiirem rühiks,
et pingul oleks värsi kõnnak-käik,
rütm rändav. et kõik takistused pühiks
ja vaimsust kannaks mõtte terav läik.*

Johannes Barbarus.

Laagri huvitavamaks osaks kujunes õhtul lõkketuli talu heinamaal kahe rukkipollu vahel. Tule juures esitasid rea kauneid rahvatantse Erastvere ja Kärghula maanoored. Sütitava lõkketule pidas H. Polna. V. Ratas kandis ette oma loodud pühenduse. H. Kõiv ja E. Kõngõ Erastvere ringist esinesid huvitava lauluettekannetega, deklameerisid veel Lusti maanoored E. Novek ja Arn. Mürk.

Laagri teisel päeval toimusid mitmed loengud ja praktilised tööd. Laagrit külastasid Võrumaa konsulent Jaan Männik koos aianduskonsulendi E. Arroga, viimane pidas loengu aianduse alalt. Õhtupoolikul algasid kõnevõistlused, kus 2. auhinna väärilisteks tunnistati V. Ratas — Kanepist, H. Kõiv — Erastverest, 3. — H. Piir — Kärghulast ja 4. — E. Teesalu — Kõrgepalust.

Mauri noored said lipu.

Pühapäeval toimus Vastseliinas Mauril maanoorteringle Vastseliina Maanoorte Ühenduse poolt lipu üleandmine ja õnnistamine, mis oli kokku tõmmanud Aug. Agari talu ruumidesse üle 300 inimese.

Lipu õnnistamistalituse toimetasid Vastseliina kog. õpetajad Ed. Ermits, Uuno Plank ja Luhamaa preester Vambola Hiiesalu. Ringi esimehele Armelt Agarile andis lipu üle vanem A. Tamberg ja sellejärele naelu löid ja tervitusi ütlesid vallaomavalitsuse esindaja K. Liiv, konvendi maanoorte esindaja A. Tamberg, end. ringivanem Vastseliina ringi esindaja J. Sibul, Misso esindaja — H. Tarro, Luhamaa ringivanem — V. Hiiesalu ja lõppsõna ütles ringivanem pr. A. Sibul.

Samal päeval toimusid ka Mauril konvendi piirkonnalsed võistlused heinaniitmisel, kus meistriks tuli Armen Agar — Maurilt ja hobuserakendamises, kus meistriks tuli Armelt Agar.

Mauri ringi omavahelistel lüpsivõistlustel tuli ringi meistriks Pärja Arusalu, esimese auhinna saavutas Vilve Härm, teise auhinna Aino Arusalu ja kolmanda M. Arusalu. Kombineeritud teatejooksus ja umbrohu korjamises saavutas meistrikoha tüdrukutest Elli Keir ja poistest Armelt Agar. Peale võistlustagajärgede avaldamise ja auhindade kätteandmise järgnes tants Tsäpsi maanoorterangi orkestri saatel.

Instruktor Elva ja Otepää maanoorte.

Elva ja Otepää konventides töötab kummaski 8 maanoorterangi. Et süvendada nende tegevust, selleks on mõlemate konventide vahel kokku lepitud ühise instruktori ametisse palkamiseks. Valik on langenud senisele Luke maanooterangi esimehele Karl Lukule. Ametisse astub instruktor juba lähemal ajal.

Luke maanoorterangi tööst.

Luke maanooterangil on tänavune suvi möödunud kibeda töö tähe all.

Algas see kevadel noorteaktuse korraldamisega ja noorte premeerimisega läinud aastaste võistluste eest. Järgnesid kanakasvatuse-, heinaseemne- ja suurema söödakaali kasvatajate töөрühmade loomine ja ettevalmistuste tegemised konvendilise maanoorte suvipäeva korraldamiseks, kus ringil tuli näidata tõhusaid töötulemusi.

Võistlustel suvipäeval auhinnati konvendi meistritena kõnes — ringijuht Karl Lukk, lüpsis Juhan Neeme, künnis Oskar Tali ja kraavikaevamises Alfred Muttik. Luke noortest auhinnati samal võistlusel veel lüpsivõistlustel teise auhinnaga Hilda Lauren, künnis — Hermann Kilik, kraavikaevamises Oskar Undrits ja kartulikoormises Hilja Kits, Asta Tali ning Velda Kuldmaa. Noortest esineti ka konvendi meistritena maakondlikkudel meistrivõistlustel Vasulas. Sealt töid kolmanda auhinna kõnemeistrina Karl Lukk ja künnis Oskar Tali.

Nõo vallavalitsuse poolt jagati neil päevil välja kodukaunistamiseks värvimuld 6 isikule à 50 kg suuruses. Lukel auhinnati kodukaunistamise alal maanoor Karl Lukk, Antsukese talukoha omanik. Möödunud aastal anti kodukaunistamise eest värvimulla auhind samuti K. Lukule.

Presidendi auhind Lepplaane maanoorte.

Tallinna näitusel sai Lepplaane maanooterangi omavalmistatud mööbli eest kõrgema auhinna, millele lisandus ka Vabariigi Presidendi K. Pätsi autasu. Lähemal päevil antakse presidendi auhind Lepplaanel maanoorte instr. A. Murdi poolt üle.

Fa Joh. Nurmbergi trükk, Viljandis, 15. septembril 1939. a.